Poštarina plaćena u gotovom

VJESNIK ĐAKOVAČKE BISKUPIJE

God. X. Đakovo, veljača 1957. Broj 2

O SVETOJ MISI

Zajednička pouka biskupa Jugoslavije za korizmu 1957. god.

1. „Glavna je dužnost ljudi, da svaki sebe i svoj život upravi k Bogu", tako piše slavno vladajući Sveti Otac Pijo XII. u svojoj okružnici o svetoj *Liturgiji*.

Od Boga naime izlazimo, k Njemu se vraćamo, On je naš Alfa i naš Omega, to jest naš prvi početak i naš zadnji cilj.

2. Stoga je već svaki čovjek po prirodnom zakonu pozvan, što više dužan, da se što uže i trajnije sjedini s Bogom.

A to čini, kad ne samo spoznaje, nego i priznaje Božje vrhovno veličanstvo: kad ponizno prihvaća od Boga objavljene istine, kad se u svemu pokorava Božjim zakonima.

3. A kako je čovjek divno sastavljen od duše i tijela, to mora priznavati Božje veličanstvo ne samo u svojoj unutrašnjosti, nego i vanjskim, vidljivim činima.

4. Krist Gospodin, čija je presveta čovječanska duša bila najuže spojena s Bogom, javno je molio, javno je htio biti prikazan u hramu, javno je išao u hram i tamo propovijedao, a pred najširom javnošću na Gori Kalvariji prikazao Sebe nebeskom Ocu kao najuzvišeniju žrtvu: žrtvu, koju je mogla zamisliti samo neizmjerna Mudrost, a prikazati je vječna Ljubav.

Po Kristovu primjeru i svaki je pojedini čovjek dužan, da vanjskim činima iskazuje Bogu dužno poštovanje i dužnu čast.

5. Ali ovdje valja istaknuti još jednu osobitost ljudske naravi: čovjek ne živi na tom svijetu sam za sebe, nego živi kao član ljudske zajednice.

Pa, kao što pojedinac ovisi svaki trenutak svoga života o Bogu, jer čovjek samo po Bogu postoji, tako ovisi i ljudska zajednica o vrhovnoj Božjoj vlasti.

Stoga je svaka ljudska zajednica, počevši od obitelji pa sve tamo do velike obitelji svih naroda, dužna, da kao takova iskazuje Bogu dužno poštovanje.

6. Svaka naime zajednica, ma kako se zvala, bila malena ili velika, ima svoj korijen, svoj početak u Bogu: svaka zajednica ima svoje potrebe: ako prijeti rat, potres, poplava itd., onda se svi mole Bogu. Radi se naime o nevoljama, koje tište sve članove zajednice.

Stoga vidimo i kod poganskih naroda, da osobito u časovima nevolje, ali i u drugim zgodama — iako je bio njihov pojam o najvišem Biću pomućen — iskazuju Najvišem Biću svoje poštovanje, svoju odanost, usmjeruju k Njemu svoje prošnje, očekujući pomoć odozgo.

7. Ako to čine pogani, koliko više vrijedi to načelo za nas, koji živimo u redu nadnaravne objave. Kako znate, Bog nije čovjeka, kad ga je stvorio, ostavio samo s njegovim prirodnim sposobnostima. Bog je stupio u vezu s čovjekom time, što mu je dao svoju objavu i što mu je dao posvetnu milost. Na taj je način Bog čovjeka uzdigao u viši, nadnaravni red. I zato Bog čovjeka tokom povijesti prati svojom milošću i objavom.

U tom redu su točno označeni čini i načini, kako treba slaviti Boga.

Tako vidimo u Starom Zavjetu, da je Mojsije, i to po Božjem nadahnuću, uredio svete obrede, prema kojima su morali Izraelci vršiti svoje bogoštovne čine.

Točno su bili određeni ne samo obredi, nego

i dani, u koje su se morali vršiti; određen je bio sveti prostor; određeni su bili i različiti redovi svećenika, čak i haljine, koje su morali nositi kao sveti službenici.

8. A sve je to bilo samo neka p r e d s l i k a bogoštovlja u Novom Zavjetu, neka sjena budućih dobara.

Došavši na ovaj svijet, Krist je Gospodin ispunio sve ove zakone u najvećoj mjeri, ali najviše tada, kada se na židovski Vazam dao žrtvovati kao naše *Vazmeno Janje;* kad je na Veliki Petak, uzdignut između neba i zemlje, prinio spasonosnu žrtvu svoga života, a sve to na slavu nebeskog Oca i na sve veće posvećenje čovjeka.

Liturgija

9. Kristova Crkva nastavlja na ovoj zemlji službu svog Božanskog Utemeljitelja: njegovu učiteljsku, njegovu svećeničku i njegovu kraljevsku službu.

O učiteljskoj i kraljevskoj službi Krista Gospodina u ovoj pouci ne mislimo govoriti, nego samo o Kristovoj s v e ć e n i č k o j službi, koja se vrši u javnom bogoslužju Crkve, koje zovemo imenom Liturgija.

10. Crkva mora već kao z a j e d n i c a vjernika iskazivati Bogu čast, poštovanje, zahvalu.

Crkva mora kao zajednica moliti, pjevati Bogu slavu, zahvaljivati za primljena dobročinstva, dijeliti Sakramente, a nadasve prikazivati žrtvu Novoga Zavjeta.

To su bitne točke novozavjetnoga bogoštovlja.

11. K a k o će urediti pojedinosti javnog bogoštovlja, to je ostavio Krist Gospodin *Crkvi*, da postupa prema prilikama i potrebama pojedinih vremena i pojedinih zemalja.

Pod njenom se upravom obredi i obrasci razvijaju, obogaćuju, u slučaju potrebe i mijenjaju, ali uvijek i u svemu ostaje isti cilj, da se ljudski duh što bolje diže k Bogu.

Liturgija je dakle vršenje svećeničke službe Krista Gospodina.

12. Tu želimo naglasiti, da je prema okružnici Svetog Oca „u svakom liturgijskom činu s Crkvom prisutan i njen Božanski Utemeljitelj“.

Da ovu uzvišenu misao bolje shvatimo, ne smijemo zaboraviti, da je Crkva o t a j s t v e n o t i j e l o Kristovo; Krist je glava Crkve, a mi njegovi udovi.

13. Kad Crkva moli, a to biva u Liturgiji, onda moli sa svojom glavom, Kristom. Sveta je dakle Liturgija j a v n o bogoštovlje, što ga naš Otkupitelj, Glava Crkve, iskazuje nebeskom Ocu, i što ga zajednica kršćanskih vjernika prikazuje svojem Utemeljitelju, i po Njemu Vječnom Ocu.

Kolika radost, kolika utjeha za nas vjernike, da smijemo moliti s *Kristom,* Glavom Crkve.

Vanjski znakovi u Liturgiji

14. Kad Crkva vrši Liturgiju, ona upotrebljava vrlo lijepe vanjske znakove, obrede, simbole, pjevanje itd.

Ovim se vanjskim znakovima potiče duh na iskreno štovanje svetih stvari.

Tim se znakovima hrani pobožnost, učvršćuje odanost Bogu, poučavaju se ljudi, ukrašuje se služba Božja.

15. Mi se radujemo, što imamo u Crkvi tako divne obrede, ali ipak ne smijemo zaboraviti na glavno: glavno je naime n u t a r n j e bogoštovlje, kojim se naša duša sa svim svojim snagama predaje *Bogu!*

16. Kad ne bi bilo tog predanja Bogu, onda bi se bogoštovlje izrodilo u prazan obred, u ništetnu vanjštinu, onda bi i za nas vrijedio strogi ukor, što ga je Isus izrekao nad farizejima: „Ovaj me narod poštuje ustima, a srce je njegovo daleko od mene“ (Marc 7, 6).

Ne može biti pravog bogoštovlja, ako srce i duša ne nastoje, da postignu veću savršenost.

17. Liturgija nije neki „ukrasni skup ceremonija“, nego javna služba *Božja*, a Bogu moramo služiti u d u h u i istini.

U Liturgiji se osobito v o l j a mora posvetiti Bogu. U Liturgiji se moramo sjećati, koliko je Bog ljubio svijet, kad je dao svog Jedinorođenog Sina, da nam bude Otkupiteljem, a i vidljivim uzorom bogoljubnog života: stoga nam je potrebno, da u Liturgiji promatramo život Božanskog Otkupitelja.

Liturgijska molitva i privatna molitva

18. Liturgijska je molitva, jer je molitva Crkve, slavne Zaručnice Kristove, izvrsnija od privatnih molitava, ali to ne znači, da se liturgijske i privatne molitve međusobno kose. Glavna je stvar, da i u privatnim oblicima pobožnosti ne tražimo sebe, nego *Boga.*

Mi moramo moliti, i kad molimo privatno, molimo također kao Kristovi udovi, jer smo svi Kristovi, a Krist je Božji (1 Cor. 3, 23).

Na taj ćemo način posvetiti ne samo sebe, nego ćemo poticati i druge na dobra djela (Hebr. 10, 24).

Liturgija i crkvena vlast

19. Crkva je vidljiva zajednica, s nevidljivom glavom Kristom, koji ostaje s Crkvom sve dane do svršetka svijeta.

A nevidljivi poglavar imade svog vidljivog zastupnika u osobi Svetog Oca Pape.

20. Istina: svi su članovi Crkve pozvani, da što savršenije oblikuju u sebi Krista, ali iz toga ne slijedi, da imaju u Crkvi svi članovi istu vlast, ili da mogu u Crkvi vršiti svi iste čine.

I među članovima Crkve ima razlike: postoji najviši poglavar, postoje biskupi, svećenici, obični vjernici. Svi su udovi istoga otajstvenoga tijela Krista Gospodina, ali opet svi udovi, dakako, nisu jednaki.

21. Krist je htio, da njegovo Kraljevstvo na zemlji bude čvrsto oslonjeno na svetom *Redu*.

Po sakramentu svetog Reda prima odabranik svećeničku vlast.

Svećenička vlast

22. Po toj vlasti svećenik predstavlja osobu Isusa Krista pred narodom, a ujedno predstavlja i narod pred Bogom. On je dakle, po svojoj svećeničkoj službi, posrednik između Boga i naroda. Svećenička je vlast potpuno nadnaravna: ona dolazi od samoga Boga.

Na osnovu te vlasti može svećenik vršiti najuzvišeniju liturgijsku funkciju, naime euharijstijsku žrtvu, ili drugim riječima prikazivati *Svetu Misu.*

Sveta Misa

23. Šta je Sveta Misa? Ona je ponavljanje žrtve na križu.

Na Veliki je Petak Krist kao Velesvećenik Novoga Zavjeta prikazao nebeskom Ocu najmiliju žrtvu, kad se u svojoj presvetoj čovječanskoj naravi žrtvovao na križu kao istinito novozavjetno Janje.

24. Ta se žrtva ponavlja svaki dan na našim oltarima; samo je oblik žrtvovanja različit: na križu se Krist žrtvovao na krvavi način, a na oltaru se žrtvuje na nekrvni način, i to po riječima i rukama svećenika.

Iz toga možete zaključiti, kolika je *čast i vlast svećenika*, kojega vidite na oltaru.

Svećenik, službenik Liturgije, kad misi, predstavlja osobu Isusa Krista.

25. Na oltaru je svećenik oruđe Krista Gospodina, on na neki način (da govorimo sa svetim Hrizostomom) pozajmljuje Kristu svoj jezik, pruža Mu svoje ruke.

26. Ali glavni svećenik, koji stvarno izvršuje divnu tajnu na oltaru, jest i ostaje *Krist Gospodin*, koji preko misnika izgovara riječi: „Ovo je moje Tijelo“, „Ovo je moja krv“.

Isti je dakle svećenik na križu i na oltaru. A kako je isti svećenik, tako je ista i žrtva.

27. Krist se prikazuje na oltaru u svojoj čovječanskoj naravi nebeskom Ocu kao žrtva, ali (kako rekosmo) na nekrvni način. Po pretvorbi kruha u Tijelo Gospodnje i vina u presvetu Krv, Isus je sam prisutan na oltaru; a euharistijske prilike, pod kojima je prisutan, predstavljaju krvavo dijeljenje Tijela i Krvi njegove.

Ciljevi svete Mise

28. Žrtva na križu imala je prvi i glavni cilj: proslavu nebeskog Oca: taj isti cilj ima i nekrvna žrtva na oltaru.

29. Druga je svrha svete Mise, podati Bogu dužnu zahvalu. Kad prisustvujemo svetoj Misi, sjećajmo se nebrojenih dobročinstava, što nam ih je Bog poklonio, i pjevajmo Mu u srcu pjesmu zahvalnicu.

30. Treća je svrha svete Mise, da pruža Bogu zadovoljštinu za mnoge naše grijehe. Sveta je Misa pomirna žrtva za naše grijehe, a ne samo za naše, nego i za grijehe svega svijeta (1 Jo 2, 2).

Sveta nam Misa pomaže, da budemo oslobođeni vječne osude i ubrojeni u stado odabranika, a to ne samo mi, nego i duše onih, „koji otidoše pred nama i počivaju u snu mira“.

31. Napokon, četvrti cilj svete Mise je prošnja. Krist je Gospodin s križa upravio nebeskom Ocu „prošnje i ponizne molitve ... s velikom vikom i suzama, i bio je uslišan za svoju smjernost“ (Hebr 5, 7).

Neizmjerna je dakle vrijednost Božanske Žrtve. Blago vjernicima, koji znaju dostojno cijeniti tu vrijednost!

32. Po euharistijskoj nam se žrtvi pruža spasonosna snaga Križa. Na križu je umro Krist Gospodin kao Glava ljudskog roda. Zasluge su njegove žrtve neizmjerne: protežu se na sve ljude u svako doba, na svakom mjestu.

33. Krist je umro na križu za sve, ali je potrebno, da svaki pojedinac dođe u životnu vezu sa Žrtvom Križa. Što bi naime koristilo pojedincu, kad bi stajao pred najboljim i najbogatijim izvorom vode, ako ne bi primakao toj vodi svojih usana?

34. Sveti Otac Pijo XII. uspoređuje Kristovu Žrtvu na Kalvariji s čistom i spasonosnom kupkom, koju je sam Krist napunio svojom Krvlju. Ali, ako ljudi ne zarone u njezine valove i u njima ne operu mrlje svojih zloća, doista ne će biti očišćeni i spaseni.

Drugim riječima: da postanemo dionici blagodati koje dolaze s križa,

Nužna je suradnja vjernika

35. Ako se sjećamo Kristove Žrtve na križu, moramo opetovati Pavlove riječi: „S Kristom sam razapet na Križu“ (Gal 2, 19).

Moramo dakle biti voljni, da i s Kristom trpimo. Dok se Krist svaki dan žrtvuje na našim oltarima, opominje nas, da nema drugog spasenja, osim u križu Gospodina našega (Gal 6, 14).

Znajući, da se na našim oltarima obnavlja žrtva križa, mora biti vjernicima glavna dužnost i najveća čast prisustvovati euharistijskoj Žrtvi.

36 Stoga će se vjernici za vrijeme Mise čuvati svake rastresenosti. Moraju znati, da su došli k Misi, kako bi iskazali Vrhovnom Božjem Veličanstvu poklon, čast, hvalu, zahvalu.

37. U tu svrhu moraju spojiti svoje molitve s molitvama svećenika: stoga bi bilo vrlo poželjno, kad bi vjernici pratili svetu Misu s Misalom, koji je preveden na narodni jezik. Inače, neka prate s kojim drugim molitvenicima barem glavne dijelove svete Mise.

38. U staro su doba vjernici i vidljivo sudjelovali kod svete Mise time, da su poklanjali kruh i vino za žrtvu. U naše doba postoji lijep običaj, da se vjernici pridruže misniku dajući milostinju, da svećenik namijeni za njih Božansku Žrtvu.

Na taj način kršćanski puk ujedinjuje svoja čuvstva hvale, prošnje i naknade s čuvstvima i nakanom svećenika, pače i samog Vrhovnog Svećenika, a po Njemu dolaze naše prošnje pred lice nebeskog Oca.

39. Misa je žrtva, i tko hoće plodonosno prisustvovati svetoj Misi, mora i sa svoje strane prinositi žrtve ugodne Bogu.

Sa svetom misnom Žrtvom najuže je povezana i

Sveta Pričest

40. Isus je sam kod Zadnje večere pričestio svoje apostole. Nema sv. Mise bez Pričesti. Kod svake se sv. Mise mora pričestiti barem svećenik, koji je služi. Istina: sveta se Pričest može dijeliti i izvan Mise, ali se preporučuje vjernicima, da je, po mogućnosti, primaju za vrijeme svete Mise. Gdje vlada takav običaj, valja ga pohvaliti.

41. Ali u vezi svete Pričesti moramo upozoriti vjernike na dužnost zahvaljivanja: nije dostojno, da vjernici odmah poslije Pričesti izlaze iz crkve i razgovaraju o čisto zemaljskim stvarima.

Pričesnici se moraju poslije svete Pričesti barem neko vrijeme zadržati u razgovoru s Božanskim Otkupiteljem. Njemu neka vjernik otkrije svoje poteškoće, pred Njim neka izlije svoje molbe. Vrijeme poslije svete Pričesti veoma je sveto i spasonosno. Iskreno opominjemo vjernike, da to vrijeme što bolje iskoriste za svoj duhovni napredak.

Dužnost prisustvovanja svetoj Misi

42. U Starom je Zavjetu Mojsije izdao točne odredbe, kako treba posvećivati dan Gospodnji.

Slično je i u Novom Zavjetu Crkva odredila, da u dan Gospodnji ne smijemo obavljati težačkih poslova, a osim toga, da prisustvujemo svetoj Misi.

43. Ovdje moramo odmah kazati, da se radi o ozbiljnoj dužnosti, koja veže pod teški grijeh.

Ako vjernik po svom nehaju zanemari u nedjelju svetu Misu, onda je okaljao svoju savjest smrtnim grijehom.

44. Zanemarivanje svete Mise znak je neposlušnosti prema Crkvi, a osim toga znak je nezahvalnosti prema Isusu. On na oltaru daje samoga Sebe za nas, a mi da Mu ne bismo posvetili niti pola sata u sedmici?

45. Da očekujemo od Isusa blagodati, to je u redu. Ali, kako možemo tražiti blagodati od Onoga, čiju volju ne poštujemo?

Kako da slušamo svetu Misu

46. Najprije moramo imati nakanu, da hoćemo prisustvovati svetoj Misi. Želimo slušati svetu Misu, idemo u crkvu na svetu Misu, a ne radi koje druge svrhe.

47. Tko bi išao u crkvu jedino zato, da ugodi roditeljima, ne bi ispunio crkvene zapovijedi. Isto tako, ako bi netko išao u crkvu samo zato, da gleda slike, ne bi prisustvovao svetoj Misi, makar se baš tada služila.

Isto tako ne prisustvuje svetoj Misi, tko ide u crkvu samo radi toga, da čuje lijepu glazbu.

48. U nedjelju traži Crkva od nas pobožnost, a ne da se zanimamo samo za slikarstvo ili za glazbu.

49. Svetu Misu moramo slušati potpunu. Misa je u prvom redu žrtva, ali ona je i Liturgija, a Crkva traži od nas, da prisustvujemo potpunoj misnoj Liturgiji.

Tko po svom nemaru izostavi znatan dio Liturgije, taj smrtno griješi.

50. Ljudi, koji dolaze kasno u crkvu na Misu, ne samo da griješe protiv pobožnosti, s kojom bi morali prisustvovati svetoj Misi, nego oni griješe i protiv bližnjega, dajući mu zao primjer. Na sve to ljudi malo misle, kad radi svoje udobnosti ili bolje rečeno lijenosti dolaze kasno na svetu Misu.

A da smetaju često time i misniku na oltaru, na to skoro nikada ne misle.

51. Prisustvovati moramo svetoj Misi osobno. Moramo biti nazočni na onome mjestu, koje je Crkva odredila za služenje Mise.

Kad bi netko izdaleka pratio svetu Misu dalekozorom, ne bi udovoljio crkvenom zakonu.

Isto tako ne možemo udovoljiti crkvenom zakonu o slušanju svete Mise, ako je slušamo preko radija. Radio može primati valove iz mjesta, koje je udaljeno stotine i stotine kilometara, a ti moraš biti osobno prisutan kod svete Mise. Moraš dakle u crkvu ili na mjesto, gdje se odredbom crkvenih vlasti može služiti sv. Misa. Slušanjem Mise preko Radija ne zadovoljavamo svojoj dužnosti prisustvovanja sv. Misi. Ali time ne mislimo reći, da se ne smije slušati prijenos Mise putem Radija. Bolesnicima, koji ne mogu u crkvu, to se čak i preporučuje.

52. Kazat će netko: zar ne bi bilo udobnije sjediti u svojoj sobi i slušati Misu? Jest, udobnije bi bilo, ali zakon nam nalaže ono, što je naša dužnost, a ne ono što želi naša udobnost.

53. Da možeš što sigurnije udovoljiti zakonu o Misi, treba poći na vrijeme od kuće. Često biva, da ljudi, koji stanuju daleko od crkve, dolaze točnije na Misu, nego li oni, koji su blizu crkve.

54. Stoga pazi na točnost! Kad ti sat kaže, da je vrijeme ići na Misu, ne oklijevaj, ne razgovaraj sa susjedima, nego kreni odmah! Bolje je biti u crkvi koji časak prije Mise, nego zakasniti.

55. Za vrijeme Mise valja pobuđivati pobožne misli. Pratimo svećenika u njegovim molitvama i obredima, pa ćemo okusiti, kako je uzvišena naša misna Liturgija.

Nastojmo, da za vrijeme Mise nikomu ne smetamo, naročito, da u to vrijeme ne razgovaramo, što bi bio znak premale pobožnosti, a ujedno bi to slabo djelovalo na druge.

Saberite svoje misli u pobožnosti već na putu do crkve. Pred crkvom nastojte biti tihi i mirni i stupite zatim čista srca pred oltar Božji.

56. Na Misu nas mora voditi ljubav, koju moramo gojiti prema Bogu, jer je ta ljubav najveća zapovijed.

Ima ljudi, koji idu doduše u nedjelju u crkvu, jer je to „običaj“. Čast običaju, ali naša pobuda mora biti višeg značaja.

Kao što druga naša djela izviru iz *ljubavi* (ili bi barem moralo biti tako), tako mora i posvećivanje dana Gospodnjega biti plod ljubavi.

Tko Boga doista ljubi, taj vrši sve njegove zapovijedi: dosljedno, taj ne će nikada zanemariti svete Mise.

57. Dragi vjernici! Vi svi (ili gotovo svi) živite u krugu obiteljske zajednice. Znajte, dakle, da se mora posvetiti ne samo pojedinac, nego i zajednica, to jest vaša obitelj.

Stoga vam toplo preporučujemo, da cijela obitelj — ako je to ikako moguće — prisustvuje Misi ili barem nekoliko članova obitelji zajedno.

58. Na Misu vas mora pratiti *radost*, ona sveta radost, o kojoj pjeva psalmist: „Obradovah se, kad mi rekoše: Idemo u kuću Gospodnju“ (Ps 121, 1).

Ljudi se raduju, kad smiju na koju lijepu svečanost. Možemo li zamisliti ljepše svečanosti od svete Mise?

59. Ako ste pomnjivo pratili misli ove korizmene pouke, usvjerili ste se, da je sveta Misa najuzvišeniji obred Novoga Zavjeta. U njoj se žrtvuje sam Isus Krist nebeskom Ocu za naše spasenje.

Jesmo li Kristu zahvalni za toliku blagodat?

Koliko puta čujemo zvono, koje nas zove na Misu, a naše uho kao da je gluho!

60. Mnogo puta imamo priliku, da budemo kod svete Mise i na radni dan, a te prilike ne iskorišćujemo. A zašto? Jer smo premalo uronili u dubine misne Tajne!

61. Ova godina neka svima nama bude *misna godina*. Nastojat ćemo kroz čitavu go-

dinu, da sve bolje upoznajemo duhovno bogatstvo svete Mise.

62. Misa nam je dokaz Kristove Ljubavi. Naša je dužnost, da Mu tu ljubav uzvratimo time, što ćemo odsada češće prisustvovati svetoj Misi.

63. Istina: crkvena zapovijed traži takovo prisustvovanje samo u nedjelje i zapovijedane blagdane, ali kršćansko srce, koje doista ljubi Boga i koje shvaća Kristovu Žrtvu na križu, radovat će se, ako može i druge dane na Misu.

64. Kazat ćete, da to traži izvjesno svladavanje, izvjesne žrtve ... ! Jest — ali kad činimo toliko žrtava, kad želimo postići koje prolazno zemaljsko dobro, zar ne ćemo biti sposobni, da učinimo nešto i za postignuće vječnih dobara?

65. Dragi vjernici! Nastojte, da bude u Vašim župama sveta Misa bolje posjećena. Vi, kršćanski roditelji, vodite svoju djecu na Misu, i onda se smijete opravdano nadati, da će Vas Vaša djeca obradovati uzornim kršćanskim životom.

66. Znajte, da u Tabernakulu očekuje Vas i Vašu djecu sam Krist Gospodin. On traži, da pustite malene k Njemu.

Izručite svoju djecu Kristu u Tabernakulu i tražite u svim nevoljama svoju utjehu u svetoj Misi i u klanjanju pred Tabernakulom.

Krist Vas zove k sebi: „Dođite k meni svi, koji ste umorni i opterećeni, i ja ću vas okrijepiti“ (Matth 11, 28).

Želeći Vam bogatstvo nekeskih okrepa, očinskim Vas srcem blagoslivljemo u ime † Oca i † Sina i † Duha Svetoga.

Dano s Biskupskih Konferencija u listopadu 1956. god.

Vaši biskupi

Svećeništvo laika kod oltara

Gospod se zakleo, nikad se ne će pokajati: „Ti si svećenik dovijeka po redu Melkizedekovu“ (Ps 110, 4). „I dim od kađenja s molitvama svetih uzađe iz ruke anđelove pred Boga“ (Apoc 8, 4). „A vi ste rod izabrani, kraljevsko svećenstvo, sveti narod“ (1 Pet 3, 9).

Neka nam prastara legenda govori slijedeće: Kad je Spasitelj ostavljao tišinu nazaretskog doma, da stupi u bučni život, upita tada kod rastanka svoju Majku: „Kako ću ti vratiti ljubav, koju si mi trideset godina iskazivala?“ Majka Mu Božja odgovori: „Daj mi milost, da na Veliki Petak smijem stajati kod Tvoga Križa i sudjelovati kod Tvoje krvne žrtve. „Ove riječi nisu zabilježene u Sv. Pismu, ali tko poznaje Majku Božju, taj zna, da su one duh njezina duha. Na sunčanim visinama Tabora, gdje je bilo tako lijepo, da su htjeli graditi sjenice, Marija nije bila. Ali kod Mise, koju je Krist u krvavo crvenoj misnici prikazao na Veliki Petak, tu je željela prisustvovati. Marija zna: srce kršćanstva je žrtva. O, kad bi svi mi znali, što je sv. Misa, što je nekrvna Golgota: Naša bi župa uskoro postala zajednica svetih. Punim se pravom jednom stari Martin Kochem potužio: najveća je nesreća za Njemačku: ona ne pozna više svetu Misu. Razumijete li sada, zašto se vaš dušobrižnik uvijek muči s pitanjem: Kako ću dovesti svoje župljane što bliže oltaru? Zaista, mi moramo uvijek nanovo svetu Misu otkrivati i upoznavati je kao nešto najviše i najveće između neba i zemlje. Danas ćemo je promotriti kao veliko djelo:

1. Vječnog Velikosvećenika. — U riječima, što ih izgovara svećenik kod svete pretvorbe, naziva se sv. Misa „mysterium fidei“, „tajna vjere“. U svakoj tajni zasvijetli neko svijetlo. Istina, tjelesno ga oko ne može uhvatiti. Moraš otvoriti oko vjere. Tada ćeš u svakoj Misi vidjeti Krista, kako uzlazi stepenicama na oltar i prikazuje Ocu žrtveni dar. Vječnog Velikosvećenika ne vidimo tjelesnim okom! Ali mi znamo: pred okom vjere postoji nevidljivi svijet isto tako sigurno kao i vidljivi. Da, svijet vjere i stvarnost vjere jesu, ako smijem tako reći, tisuću puta sigurniji, nego svijet, koji osjetilima zamjećujemo, jer u svijetu vjere nema obmane. Držimo zato kao sigurno: nema Mise, koju Krist ne bi osobno prikazao. On je prikazao prvu sv. Misu. On prikazuje svaku sv. Misu. Bez Isusa nema sv. Mise. Jednom je u St. Zavjetu Melkizedek pristupio oltaru i prinio žrtvu kruha i vina. U dvorani posljednje Večere u Jeruzalemu pošao je Sin Božji na oltar. On je uzeo u svoje svete ruke plod pšenice i loze i izvršio svoje svećeništvo. O njem je napisao Psalmista: „Gospod se zakleo: Ti si svećenik do vijeka po redu Melkizedekovu!“ Ove se proročke riječi ne bi ispunile, kad Krist ne bi u svakoj Misi do konca svijeta prikazivao Ocu žrtvu kruha i vina.

Krist je u svakoj Misi prvi svećenik! Vrhovni Svećenik! U Misi je vrhunac njegova otkupiteljskog djela! Ne u naučavanju! Ne u čudesima! Ne u njegovim molitvama!

2. *Posvećenog svećenika.* — Uz nevidljivog Velikosvećenika stoji kod oltara vidljivi svećenik, koji je uzet od ljudi i koji zamjenjuje Krista. Dublje shvaćeno, postoji samo jedno svećeništvo, i to Kristovo svećeništvo. Krist je prikazao prvu sv. Misu! On će prikazati i posljednju! Bila je njegova volja i životna potreba ljudi, da sv. Misa postane velika žrtva svijeta. Zato je Spasitelj htio tu žrtvu unijeti u svaki grad i u svako selo. Da, po njegovoj volji trebala se prikazivati čak i na lađi, koja se nedjeljom nađe na putu preko širokog oceana. Neka ne prođe ni jedan sat niti po danu, niti po noći, da bilo gdje ne zvoni na podizanje, i ruke svećenikove ne podižu svetu hostiju. Svakog jutra, kad sunce žarkim rumenilom pozdravlja zemlju, želi Spasitelj započeti žrtveni ophod kroz ovu dolinu suza i dati se po rukama svećenika podizati k Ocu. Razumijete li sada, zašto se Spasitelj u isti onaj čas, kad je ustanovio sv. Misu, također pobrinuo, da poslije njegova Uzašašća ta Žrtva može nastupiti svoj put oko zemlje? On je dao apostolima zapovijed i vlast, da ne samo obnavljaju čudo pretvorbe, nego da također uščuvaju Božji kruh i Božji kalež. Po svetome redu prenosi se ta vlast kroz sva stoljeća do konca svijeta. Sveta je Misa najveći čin katoličkog svećenika. Sve se kod njega kreće oko oltara. Radi Mise on postaje svećenik. Može svećenik sjajno propovijedati i oduševljavati mase. Središte njegova svećeničkog života nije propovijedaonica, nego oltar. Može svećenik socijalno djelovati i graditi kuće i osnivati velebne organizacije. Težište njegova dnevnog djela jest Misa.

3. *Katoličkog puka.* — 1. Ipak moramo govoriti i o jednom drugom svećeništvu. Ovo je u tvojoj ruci, katolički narode. Sveta je Misa najveće djelo tvoga života. Prije više godina u Francuskoj bila mlada Misa. Mladomisnik bio siromah. Njegova sestra pošla jednom bogatom seljaku i dobila dopuštenje, da na njegovoj njivi smije natrgati svežanj klasova pšenice. Očišćenu je pšenicu odnijela u mlin. Tada je otišla u jedan samostan i zamolila nadstojnicu, da iz tog brašna priređe hostije za prvu žrtvu njezina brata. Kad je mladomisnik pošao na oltar, tad je njegova sestra stavila na kalež svoga brata veliku hostiju. Kako je ova djevojka došla na tako lijepu misao? Njezino katoličko uvjerenje joj je govorilo: kod Mise mora sudjelovati ne samo svećenik tamo naprijed u svetištu, nego i puk odzada u lađi. Nije dosta da stojimo besposleni po kutovima crkve i da samo gledamo. Moramo aktivno učestvovati! I moliti! I žrtvovati! I prikazivati! Misa je najveća aktivnost kršćanskoga puka! Kad je Krist na križu prinosio Božansku Žrtvu, tad je i sama nerazumna priroda sudjelovala. Zemlja se potresla. Stijene su, kao od suosjećanja, pucale. Munje su sijevale. Svijetli dan se zaognuo u tamnu žalobnu odjeću. Sunce je sakrilo svoje lice. A mi da ostanemo ravnodušni kod sv. Mise, u kojoj Krist uvijek ponovno svojemu Ocu pokazuje svoje rane i predočuje svoju smrt!

To sužrtvovanje dugujete i svojemu svećeništvu, koje ste na krštenju primili. Sv. Petar kaže za kršćane: „Vi ste rod izabrani, kraljevsko svećenstvo.“ Izvršujte dakle kod sv. Mise svoje svećenstvo! — Vi ste to dužni i svojemu Spasitelju. Recite i sami: Ako se naša glava u neizmjernom predanju žrtvuje Ocu, smijemo li mi tada besposleni tu klečati? — Tu svećeničku suradnju dugujemo i tjeskobama našeg vremena. Živimo u vrijeme vitalizma. Današnji čovjek ima snažan nagon za stvaranjem. Ponesimo tu volju za stvaranjem i u svetište. Neka se ona izživi u živom sudjelovanju kod sv. Mise! — To dugujemo i ozbiljnosti današnjega vremena. Danas je u pitanju opstojnost Crkve. U mnogim dušama pada u naše dane odluka, hoće li njihova vjera pod teretom kušnje ostati ili će propasti? Jedno je sigurno: ako se kao živa zajednica oko oltara skupljamo, tada smo dorasli svemu. Oni, koji stoje po zakutcima i misle, da su ne znam šta učinili, ako su svojih pola sata prestajali u crkvi, dospjet će u takvim vremenima pod točkove.

2. A sada praktično pitanje: na koji ćemo način to živo sudjelovanje kod svete Žrtve ostvariti? Tri su oblika:

a) Tiha Misa. U prva tri stoljeća nije bilo tihe Mise. Njezina je prednost: u vrijeme, kad je čovjek nervozan, kao u sadašnjici, onda najbolje voli, da mu nikakva buka ne dopire do ušiju, nego da u tišini može sam za sebe moliti. Njena loša osobina je u tome, da svoje učesnike premalo izvana potiče na sužrtvovanje. Tu bakica kleči u kutu i moli svoju krunicu. Dobro! Ali ne zaboravi, da si kod Mise! Podigni oko i srce k oltaru! Tamo kleči muž

Izvlači iz džepa svoj omiljeli molitvenik. On pod Misom moli razne privatne i obljubljene molitve, i teži za „svojom pobožnošću“. Uvijek me to podsjeća na jedan šaljivi doživljaj. U nekoj je crkvi bila đačka Misa. Djeca su otvorila svoje molitvenike. Neposredno prije podizanja obilazi ih sestra nadzirateljica i opazi kako jedan dječačić sav zanesen nešto čita u svojem molitveniku. Ona pogleda, šta ga je to toliko zanijelo. Tad je otkrila, kako dječačić čita neku molitvu, koja nema nikakve veze sa zbivanjem na oltaru. Ne opetuje li se ova scena tako često i na Misi za odrasle? Zato je Sv. Otac izrekao ovu parolu: Ne moliti pod svetom Misom, nego moliti svetu Misu. Za tihu bi Misu bilo idealno pratiti je iz misala ili bar kakvom misnom pobožnošću, koja je sastavljena u duhu liturgije. Na svaki način spada u našu crkvu misal na našem materinjem jeziku. Ako to još nije sada moguće, moramo barem oko toga nastojati. Molitvenik Majke mora postati molitvenik djece.

b) Savršeniji je od ovoga načina tzv. *recitirana Misa*, koja je uvedena već u mnogim župama. To je jedan poseban oblik zajedničke Mise. Tu puk izmjenjuje liturgijske molitve s pjesmama. Vjerojatno nam taj način najbolje odgovara. Naši su kršćanski preci u pradavna vremena samo takve zajedničke Mise poznavali. Kako je to bilo lijepo, kad bi biskup dolje u katakombama započeo: „Kyrie eleison“, a sav mu puk odgovorio: „Kyrie eleison“! Tada biskup: „Dominus vobiscum!“ I puk na pozdrav odgovara: „Et cum spiritu tuo“. Biskup tad započinje: „Gloria“. Puk moli s njim: „Hvalimo Te! Blagosivamo Te! Slavimo Te! Zahvaljujemo Ti!“ Biskup moli: „Svet!“ Sav puk prihvaća: „Svet, svet, svet si Ti, Gospod Bog nad vojskama!“ Tu je zaista molitva Majke bila molitva djece. Svi su bili združeni u jednu zajednicu. Jedna molba: Kad odsada bude takva zajednička Misa, svi ćemo sudjelovati i nitko ne će ostati po strani sa svojim privatnim pobožnostima! To me uvijek podsjeća na veličanstveni simfonijski koncerat, koji se izvodi u nekoj dvorani. Svi se instrumenti savršeno slažu. U kutu sjedi neki svojeglavi mladić sa svojom trubom i kaže: „Neka se ovi naprijed već jednom umire! Dunut ću u svoju trubu!“ Taj poznaje samo sebe, a ne zajednicu. Ne čine li mnogi katolici baš tako? „Što me se tiče molitva župe? Ja molim, što hoću!“ Molim vas ne raskidajte zajednicu! Ne budite mrtvi udovi! Može se koji ud na tijelu zakračunati. Kroz njega više ne kola krv. U arterijama se taloži kreč. Kap završava životom takvoga tijela. Postoji nešto slično u životu jedne župe, kad se pojedini članovi pod sv. Misom zakračunaju i ne dopuštaju, da krv Kristova kola, time što se isključuju iz zajedničkog bogoslužja i obavljaju privatne pobožnosti. Razumijem, ako se tu još niste posve udomaćili. Sjećam se svoga vlastitoga doživljaja. U prvim godinama svoga svećeništva, dok sam još imao vremena za glazbu, moj učitelj, istaknuti pijanist, predloži mi Bachove skladbe za glasovir sa njegovim divnim preludijima. Ispočetka me taj svijet, koji se preda mnom otvarao, nije osobito privlačio. Nije prošlo ni četvrt godine. Nisam ga mogao više odložiti. Imajte povjerenja u mene, kad vas uvodim u duh zajedničke Mise! Za godinu dana udomaćit ćete se u liturgijskom svijetu i doživjet ćete mnogo radosti.

... Svaki način ima svojih prednosti. Ideal je ostvaren, kad su u jednoj župi zastupljeni svi oblici i načini sudjelovanja kod sv. Mise: kako tiha i recitirana; tako pučki koral i višeglasni zbor! Glavno je, da se postigne: „Pjevajte pjesmu!“

(Prijevod s njemačkoga: L. Rüger: *Der Werktagsheilige*, VI. Band, S. 75-81).

† Msgr Dr Andrija Živković

Završio je svoj zemaljski život i rodio se za vječnost brat svećenik, sin slavonske Hrvatske, graničar, ponos đakovačke biskupije, profesor zagrebačkog Bogoslovskog fakulteta i bivši rektor Sveučilišta u Zagrebu, istaknuti naučni radnik i pisac teološko-znanstvenih djela, filozofskih, socijalnih i etičkih rasprava Dr. A. Živković.

Dies natalis nosi datum 10. siječnja 1957.

Dragi pokojnik je bolovao na srcu i ostalim staračkim bolestima, a umro je pravom svetački smirenom smrću. Zadnje streloviťe molitve bile su odah djetinjski predane duše: „Presv. Srce Isusovo, budi moje spasenje! Draga Majko nebeska, u Tebe stavljam svoju nadu i svoj spas!“

Potpuno svijestan i priseban opisuje svoje zadnje časove: „Ja umirem ... Eto ne vidim više onih prozora na susjednoj zgradi ... Sada mi dolazi pred oči kao neka žuta koprena ...

Sada me hvata omaglica... Za koji čas predosjećam grč u srcu... Evo dolazi čas moga rođenja za vječnost!" I tako se zbilo. Tri puta je klonuo glavom sve dublje i dublje, i kao patnik i putnik odložio je svoj putnički štap da iz ove doline suza prijeđe u život božanske radosti, mira i blaženstva. To je njegov rođendan za vječnost.

Iz đakovačke biskupije prisustvovali su ukopu kao delegati preuzv. g. biskup Bäuerlein, Msgr Sokol i Dr. Marković. Kondukt je vodio zagrebački nadbiskup-koadjutor preuzv. gosp. Msgr Dr. Šeper, a svečane pontifikalne zadušnice u zagrebačkoj katedrali odslužio je preuzv. g. Msgr Bäuerlein, uz asistenciju zagrebačkih kanonika, prebendara i klerika zagrebačkog sjemeništa. Pokojnik je sahranjen u centralnoj kapelici na Mirogoju. — Iako je pokojnik otklonio sve vanjske počasti i manifestacije, ipak je prevladao osjećaj pijeteta, ljubavi, poštovanja i zahvalnosti prema ovakvom svećeniku, bratu i mužu, pa se oko odra pokojnika skupilo veliko mnoštvo odličnika i prijatelja između zagrebačkeg klera i laikata, sa bogoslovskog fakulteta i ostalih fakulteta zagrebačkog Sveučilišta, uz sudjelovanje svih crkvenih redova, čč. sestara i elite katoličke inteligencije. U ime Bogoslovskog fakulteta oprostio se od dragog i nezaboravnog pokojnika dekan preč. g. Dr. Juraj Pavić ovim srdačnim i značajnim govorom:

Žalobni zbore! — Nestalo je između nas markantne ličnosti, muža čvrste, stalne i odvažne volje, neumornog istraživača i radnika, odlična profesora i pedagoga, vjerna druga i pobožna svećenika. Dr. Andrije Živkovića nema više među živima. Srca nam krvare nad njegovim grobom, jer smo ga izgubili tako brzo i nenadano, a očekivali smo još od njega veliki rad za Boga i hrvatski narod. Željezna ustrajnost i ljubav k radu doprinesoše, da je pok. Dr. Živković toliko toga zamislio i izveo, zasnovao i uradio, započeo i dovršio. Ljubav prema Bogu, Crkvi i narodu oduševljavala ga je i raspaljivala njegovu ljubav knjizi tako, da je često duboko u noć i rano izjutra posizao za perom A to pero odložio je tek onda, kad mu je ruka klonula.

Ocrtati rad dragog pokojnika nije lako. Ugledao je svijetlo Božje 1886. godine u lijepom slavonskom selu Sikirevcima. Gimnazijske nauke polazio je u Osijeku, gdje je maturirao s odličnim uspjehom. Odabrao je svećeničko zvanje i pošao na filozofske i teološke studije u Rim. Tu je 1909. položio doktorat filozofije, a 1913. godine bio promoviran na čast doktora teologije. Zaređen je za svećenika 1912. godine. Od tog vremena djeluje na Biskupskom bogoslovskom učilištu u Đakovu kao profesor filozofije sve do 1925. Te godine se habilitirao na Bogoslovskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu radnjom: „Sakramentalno djelovanje milosti u Presvetoj Euharistiji".

Izabran bude za redovitog profesora, na kojoj je dužnosti ostao sve do svoje smrti... dakle punu 31 godinu. Za to vrijeme obnašao je 4 puta čast dekana Bogoslovskog fakulteta, a g. 1938. bio je izabran Rektorom Sveučilišta za dvogodišnji period šk. god. 1938/39. i 1939/40.

Kroz punih 10 semestara bio je članom sveučilišnog senata.

Dr. Živković bio je duboki mislilac i strogo naučni radnik sa finim smislom za detaljna opažanja. On nije išao za trenutnim uspjesima, nego stvarao djela trajne vrijednosti. No usprkos strogo znanstvenoj liniji njegovim radovima struji svježina crkvenog i narodnog života. On je kao i svi veliki bogoslovi „theologus mentis et cordis". Sadržaj njegovog životnog djelovanja mogao bi se izraziti ovim riječima: Defensor fidei, litterarum decus, Ecclesiae solamen.

Bio je defensor fidei. Vjera je život. Djelovanje mora slijediti vjerovanje. Najprije fides a onda ethos. Objasniti ovaj kršćanski ethos bila je životna zadaća Dr. Živkovića, jer današnja kriza čovječanstva nije intelektualna nego moralna. Sva socijalna pitanja moraju se sresti s načelima kršćanskog morala i prema njemu zauzeti svoj stav. Dr. Živković je izložio ova načela u svome velikom djelu Moralno bogoslovlje u tri debela sveska. „U vrijeme, piše Dr. Živković, kad se dižu pokreti, koji stavljaju čovječje dostojanstvo na razinu nerazumnog stvora, pa njegovu sudbinu i njegovu svrhu potpuno istovjetuju sa sudbinom životinje, oni negirajući svaki natprirodni život negiraju u stvari svaki moral; kad se s druge strane javlja sila uz jedan nacionalistički zanos, da u nepoznavanju pravih etičkih vrednota ruši objavu i remeti od Boga objavljeni red — u takvo vrijeme samo jasna i odlučna načela katoličkog morala mogu pružiti snage i pojedincu i pojedinim narodima, da se odhrvaju pojavama zla, izvraćanju Božjeg reda u svijetu i uništenju kulturnog dobra u našem životu.

Pomanjkanje morala smrt je narodima...

ni politika ni znanost ni filozofija ni civilizacija ne mogu nadomjestiti moralnih zasada kršćanskog katekizma." Zbrci, što je unose razni filozofski sistemi na intelektualnom i moralnom polju suprotstavio je Dr. Živković vječne i neprolazne istine. Bog, Krist i Crkva, tri temeljna pojma, na kojima je jedino moguće izgraditi jedinstveni nazor na svijet, a koji je u stanju zadovoljiti sve težnje ljudske duše i društva.

Bio je litterarum decus. Osim spomenutog svog kapitalnog djela napisao je pokojnik još 15 što većih što manjih knjiga i preko 60 znanstvenih rasprava rasijanih po svim našim bivšim hrvatskim katoličkim revijama. Ne spominjem razne književne prikaze i bezbroj recenzija. Sve književne pojave i strujanja u našem kulturnom životu pomno je pratio, u sve je zahvatio, sve je odvagnuo, procijenio i stavio na svoje mjesto. Treba se samo sjetiti tako zvanog etičkog pokreta i rasističke eugenike i t. d. Budno je pratio i suvremeni ekumenski pokret među crkvama, pa je u ime hrvatskih katoličkih bogoslova uzimao aktivnog učešća u velehradskim unionističkim kongresima. Sarađivao je i u Actus Academiae Velehradensis.

Kakogod je naš pokojnik kao profesor zdušno služio znanosti, tako je kao svećenik bio dostojan službenik oltara.

Bio je pravi Ecclesiae solamen, dika svoje biskupije i svećeničkog staleža. Za katedrom umni predavač — na propovijedaonici topli propovjednik. Njegove konferencije „Naša Crkva i naša inteligencija", štampane u posebnoj knjizi, ostat će trajnim putokazom generacijama, koje traže svijetlo i istinu. Osobito je volio spise sv. Augustina, pa je i Augustinove ispovijesti preveo na hrvatski jezik.

Strpljivo je podnosio dugu bolest i smireno se predao volji Božjoj. Veliki pokojnik bio je pravi profesor i pedagog. Zadaću profesorskog zvanja shvatio je najidealnije i vršio oduševljeno i gorljivo. Svojim učenicima davao je neštedimice sve svoje sile, sve što je znao i umio, ali je zato jednako živo od njih tražio ozbiljan i ustrajan rad ne dopuštajući nikakve polovičnosti. I kad nije više mogao sjesti za katedru, primao ih je na bolesničkom krevetu i drhtavom riječi i rukom ispravljao njihove radove.

Djelovanje Dr. Živkovića na Sveučilištu ostavilo je duboke tragove — kako na Bogoslovskom fakultetu tako i kod katoličke inteligencije i svećenstva. Njegovim trudom stvorena je nova terminologija u moralnoj struci, kojoj se mogu adekvatno hrvatski izraziti teški suptilni teološki pojmovi. Njegovim nastojanjem provedena je reorganizacija studija na Bogoslovskom fakultetu i restauracija katoličke hrvatske teologije.

Svom narodu i domovini odužio se dostojno. Njegova djela odaju poštu njegovom izmorenom, izmučenom tijelu i viju mu neraspadljiv vijenac u bogoslovskoj hrvatskoj književnosti.

Dragi Andrija, ti si još za života svoga u svojoj velikoj skromnosti izrazio želju, da se na Tvom pogrebu ne drže govori i ne polažu vijenci. Profesori i slušači Teološkog fakulteta nisu mogli odoljeti srcu, a da se, ispunjajući danas svoju bolnu dužnost, ne oproste sa svojim najstarijim članom i profesorom, i da mu ne zahvale na svemu, čime ih je zadužio. Svi smo Te ljubili, svi tugujemo nad Tvojim grobom, svi prinosimo Ocu nebeskome molitve za pokoj Tvoje velike duše. Bog Ti naplatio i ovjenčao Te vijencem radosti i veselja na drugom svijetu za sve ono, što si dobra učinio na ovome svijetu. Bila Ti vječna slava i uspomena među nama. — Slava Andriji Živkoviću!

Tako je opet ugasnula jedna sjajna zvijezda na obzorju nebeskom, koja je svojim blistavim svijetlom pokazivala put u betlehemsku štalicu mudracima, inteligenciji, narodu naše katoličke Hrvatske.

Autentično rješenje nekih liturgijskih teškoća

— Primjedbe i primjene —

Neka nitko ne smatra drskošću i preuzetnošću, što neki nepoznati individuum iz zabitnog slavonskog mjestanca, neki bezimeni suradnik provincijskog časopisa poduzima tako privilegirani posao da tumači odluke svetoga Zbora za Obrede. I neka s indignacijom ne baci ovaj časopis na hrpu prezrenih, nepročitanih, zaprašenih knjiga, ako ustvrdimo, da taj bezimeni suradnik može neke odluke SZO bolje protumačiti negoli koji stručnjak svjet-

skoga glasa. Radi se naime samo o zbirci od 12 sumnja predloženih na rješenje i o rješenjima, koja je SZO dao na naše upite. Naši upiti nisu bili stavljeni onako suho i zbijeno, kao što su odštampani u prijašnjem broju ovog časopisa na strani 11., nego je prije svakog upita dodano obrazloženje, „status quaestionis“, navedene su neke značajne okolnosti, mišljenja raznih liturg. pisaca kao i razlozi, koji govore za jedno ili drugo stanovište. Imajući u vidu sve ove konkretno izložene okolnosti nama je odgovor SZO puno jasniji nego nekom stranom auktoru velikog imena, koji vidi samo suhi tekst kratkih pitanja i još kraćih odgovora.

Mimogred napominjemo, da je velik postotak izloženih točaka zapravo dosta jasan te ih ne bi trebalo iznositi pred tako visoki forum, kao što je SZO; ali su neki naši vrijedni čitatelji koji put ponešto borbeni pa se ne zadovoljavaju rješenjem bezimenog suradnika jednog provincijskog časopisa već samo pred najvišim auktoritetom polažu oružje. SZO bio je tako susretljiv te nam je i na takove upite dao točan odgovor, a nije se zadovoljio sa hladnom primjedbom „provisum in rubricis“ ili „consulat probatos auctores“.

1. Praecedentia Dominicae. — Ona je u Općem Dekretu od 23. III. 1955. jasno istaknuta. No u istom Dekretu odmah već Tit. I. nr. 1. stoji: „quae hic expresse non nominantur, immutata censentur“. A dosada je vrijedilo pravilo, da se kod konkurencije (u Vesperama), izuzevši officia inseparabilia, najprije komemorira officium praecedens odnosno officium sequens, naravski, ako ga uopće treba komemorirati. Pogotovu ako je off. praec. (seq.) višeg ranga od nedjelje, n. pr. dupl. II. vel I. classis. Nakon što je sve to u prethodnom obrazloženju spomenuto i nakon što su navedeni neki konkretni slučajevi iz našeg vlastitog kalendara (Proprium dioecesis . . . , 29. sept., 26. oct.), naš upit je usmjeren na slučaj, koji u kalendaru opće Crkve ne postoji a u pojedinim se biskupijama kadikad pojavi u vlastitom kalendaru: susret dvaju blagdana I. reda s običnom nedjeljom. U svijetlu rečenih obrazloženja promatran odgovor SZO daje jasno razumjeti, da u slučaju konkurencije apsolutnu prednost imaju oficiji navedeni u Dekretu Tit. III. nr. 2. i to onim redom, kako su tamo navedeni. Dosadašnje pravilo *de praecedentia* officii praecedentis vel sequentis stupa u pozadinu, zaborav, povijest.

Glede okurencije oficija (Laudes, Missa) nije bilo nikakvog razloga sumnji te zato nema o njoj govora u našem upitu.

Primjene za godinu 1957. u vlastitim kalendarima nekih biskupija.

2. febr. (Dubrovnik): Off et Ms prout alibi — Vs de seq (S Blasio), cm Dom tt, Dox communis etc. Svijećnica se više ne komemorira, jer je dp II. cl.

29. jun. (Mitrovica): Off et Ms prout alibi — Vs de pc, cm Dom et seq (Annivers Dedic).

30. jun. (Mitrovica): Vs de pc (Annivers), cm Dom et seq (fs Pret Sanguinis).

29. sept. (Dalmacija): Vs de pc, cm Dom et seq (S Hieronymi).

26. oct. (Đakovačka bisk.): Vs de seq (fs Christi Regis), cm Dom et pc (S Demetrii) — kao što već stoji u Dir. str. 68.

2. Završetak Matutina. — Jasno je i ne treba komentara; no prije odgovora SZO možda nije svakome bilo jasno.

3. Komemoracije u pjevanim Misama. — U Dekretu Tit. III. nr. 4.a) lijepo je rečeno, da ne može bolje! „In Missis in cantu . . . nulla admittitur commemoratio“. To smo i mi istaknuli u Dir. 1956. na str. 5.: „In Missa cantata qualibet non fit commemoratio festi duplicis aut simplicis“. Znači, da se dodaju samo neizostavne komemoracije. Ali svećeniku, koji se uživio u staru praksu, čini se ipak čudno, da bi se i u skromnim zavjetnim (privatnim), pa u ferijalnim Misama, koje se pjevaju tono feriali, sine Gloria et sine Credo, bez osobitog učešća puka, bez svečanosti i t. d., imala izostaviti kommemoracija Sedam Žalosti B. M. (u korizmi), Rana sv. Franje (na kvatre u rujnu) i sl., o kojima se moli oficij ili obvezatno ili barem fakultativno. Razloživši kratko i jasno sve te povode kolebanja, za samu formulaciju sumnje izabrali smo najmarkantniji slučaj, koji se doduše ne javlja baš ove godine: pjevanu Misu de Rogationibus na dan sv. Marka (dupl. II. classis). Da stvar bude još više zaoštrena, pretpostavili smo, da je ta ferijalna Misa ujedno jedina Misa u nekoj crkvi. SZO je odgovorio, da se i u tom slučaju izostavlja komemoracija.

Prema tome dakle u pjevanoj Misi bila ona de die ili votivna, pjevana tono solemni ili tono feriali, bila ona pjevana pro Sponsis ili pjevana Zornica u Adventu: dodaju se samo neizostavne komemoracije (de Dominica, de festo I. classis i ostale poznate, ukoliko su prema prilikama moguće).

Osim toga je poznato, da se prema Dekretu Tit. V. nr. 4. u svim pjevanim Misama također izostavlja collecta ab Ordinario simpliciter imperata.

4. **Broj oracija.** — Isp. naš Vjesnik 1956. br. 2. str. 31. i br. 3. str. 47. te naš Dir. 1957. str. XXI. sl. — Pristupačni auktori bili su različitog mišljenja: Bugnini-Bellocchio u svom komentaru (str. 58.) smatraju, da barem kod svagdanjih pokojničkih Misa nije potreban „numerus impar, ternarius“. Odlični francuski časopis *L' Ami du Clergé* (od 8. XI. 1956.) naginje mišljenju o neparnom broju tri. Sada je pravilo jasno: dodavanjem slobodnih molitava iz pobožnosti nije potrebno postići broj tri, ali nije slobodno prekoračiti broj tri. U tom smislu može se dopuniti naš Dir. za 1957. str. XVI.: In Ms quotid lecta possunt dici una vel duae vel tres orationes ... — te na str. XXI. i sl.: in Missis lectis ... plures orationes (duae vel tres) ... dici possunt ... dummodo ... Gdje je obvezatna collecta imperata, dakako da će se dodavanjem jedne slobodne molitve već postići neparni broj tri.

(Nastavit će se)

Orate, fratres

(nacrti propovijedi u misnoj godini)

12. Misa je središnja točka čitave kršćanske religije

1. **... jer je Misa ponavljanje Žrtve na križu.** Doduše, otajstvo Presv. Trojstva je temeljno otajstvo naše vjere. Na njemu se temelji sve ostalo. Od njega sve izvire. Njemu se konačno sve navraća. U njemu sve završava. Gledati licem u lice Presv. Trojstvo i ljubiti Ga: to je beskrajna i vječna sreća svakog odabranika u nebu. Ali grijehom praroditelja prekinuta je zauvijek svaka veza između čovjeka i Boga, ako Bog prvi ne pruži ruku za izmirenje. I Bog je odlučio pružiti svoju ruku. Povratak k Bogu, izmirenje s Bogom postalo je — prema Božjem nacrtu — moguće samo po Kristovu otajstvu. To znači po otajstvu Utjelovljenja i Otkupljenja. Kristovo otajstvo ili ukratko, Krist je spojka, središnja točka između čovjeka (čovječanstva) i Presv. Trojstva. Trojstvo je uvijek izvor i konac svega. Ali u ovom grešnom stanju ljudstva Ono — bez Krista — kao da i ne postoji više za nas. Od Trojstva ne izlaze više milosti za nas nego jedino *radi* Krista (njegovih zasluga) i *po* Kristu (njegova čovječja narav jest *„živo* — s Drugom Bož. Osobom bitno sjedinjeno — *sredstvo“* stvaranja, proizvođenja i dijeljenja svih milosti, koje posvećuju i spasavaju ljude). S tih razloga Krist je stvarno središnja točka kršćanske religije. Po Kristu naša religija nosi svoje ime. Da nije bilo grijeha i Krista, koji nas oslobađa grijeha, posvećuje i spasava — religija, potrebita za vječni spas, zvala bi se religija Presv. Trojstva, Trojstvena religija ili nekako tomu slično, ali nikako kršćanska religija. Krist je, dakle, središnja točka naše religije. A što je u Kristu — obzirom na naše otkupljenje — glavno? Njegova žrtva. Žrtva čitava života, a njezin najviši uspon bila je Žrtva na Križu. Dakle ukratko: Kristova Žrtva na križu je središnja točk čitave kršćanske religije.

No Žrtva na križu ne postoji više sama u sebi. Ona je završena. Postoji samo u svojim posljedicama. U Kristovim zaslugama. U Kristovu Srcu. A Krist ponavlja tu svoju žrtvu u Misi. Tu se On žrtvuje i dijeli zasluge Žrtve križa. Misa je jedna žrtva sa žrtvom na križu. Dakle: *Sada* je Misa stvarno prava „središnja točka“ čitave kršćanske religije.

2. **. . . jer je Misa nekakvo „proširenje“ žrtve na križu.** Da je Misa obnavljanje Kristove žrtve od prvog časa njegovog čovječjeg opstanka pod majčinim srcem pa do križa, to smo opširno tumačili. Ali Misa ide još dalje od Kristova zadnjeg časa na križu. *U Misi se otajstveno ponavljaju još i ova otajstva:* Uskrsnuće — ulazak na nebo — sjedanje na Očevu desnu — poslanje Duha Svetoga (Duhovi su *i* Kristovo otajstvo i blagdan, a ne samo Duha Svetoga, jer je Krist zaslužio milosti tog silaska i Krist je poslao Duha Svetoga).

A) *Da se o tomu uvjerimo*, dovoljno je *razmotriti* u Kanonu Mise *„Communicantes“* gore spomenutih blagdana, te onaj *„Unde et memores“*, što se svaki dan čita u Misi poslije Pretvorbe; to dokazuju misne *Orationes-Secretae-Postcommuniones* tih blagdana (vidi ove tekstove i protumači ih). Dapače i čitav misni obrazac tih blagdana hoće da nas uroni u razmatranje otajstva odnosnog blagdana. Uostalom,

čemu bi nas Crkva — vođena Duhom Svetim — uvodila, svim tim tekstovima, u razmatranje tih otajstava baš za vrijeme Mise i prije i u času i poslije Pretvorbe, kada Misa ne bi bila neko otajstveno ponavljanje također i tih otajstava, nego samo Žrtve na križu? Kad bi Misa bila obnavljanje jedino otajstva Križa, govoriti za vrijeme Mise prisutnim vjernicima na pr. o Uskrsnuću, ne bi li to značilo odvratiti misao vjernika od stvarnog sadržaja Mise.

B) *Netom je dovršena Pretvorba*, svećenik ponavlja Kristove riječi: *Haec quotiescumque feceritis, in Mei memoriam facietis*“. Što ili koga *sada* obuhvaća taj „Mei“? — Taj „Ja“, u čiji spomen prikazujemo Misu, znači *sada:* Utjelovljeni — rođeni — na križu umrli — uskrsnuli — na nebo uzašli — na Očevu desnu sjedajući — Duha Svetoga šiljajući — blaženo vladajući Krist. U spomen takova i toga Krista mi *sada* prikazujemo Ocu sv. Misu. Ako ne budemo površni posmatrači misnih obrazaca, nego, uz milost Svetoga Duha, shvatimo onaj životni smisao svetih tekstova, lako ćemo shvatiti i to, da je sv. Misa „kratki, ali stvarni sakramentalni sadržaj“ čitava Krista, čitava Kristova života od Utjelovljenja do Slave na nebu. „In hoc sacramento totum mysterium nostrae salutis comprehenditur“ (S. Toma). *U staroj liturgiji sv. Marka*, poslije Pretvorbe se nalazi: „Ovo činite na moj spomen. Kad jedete ovaj kruh i pijete ovo vino, vi naviještate moju smrt i moje uskrsnuće do konca vjekova, to jest do moga drugog dolaska. Amen. Mi naviještamo, o Gospode, Gospodaru svega, Kralju nebeski, smrt Tvoga Jedinca, našega Gospodina Boga i našega Spasitelja Isusa Krista, i slavimo njegovo sveto uskrsnuće iz groba treći dan, i ispovijedamo njegov ulazak na nebo, i njegovo sjedanje na Očevu desnu, te strahom i trepetom očekujemo njegov drugi dolazak u zadnjim danima, koji će biti u velikoj slavi, kada će suditi žive i mrtve i svakomu dati prema njegovim djelima“. (Liturgija, *Encyclopedie populaire* ... R. Aigrain-Paris 1947., str. 659.).

Haurietis aquas in gaudio

(Okružnica Sv. Oca Pape Pija XII. — od 15. svibnja 1956. godine — o štovanju i pobožnosti prema Presvetom Srcu Isusovu)

Cilj okružnice: proučavati temeljna načela štovanja Presvetog Srca

10. Časna Braćo! Očinskim srcem Vas potičemo, da zajedno s Nama uzdajete najveće hvale i najtoplije zahvale Bogu, darovatelju svih dobara, kad gledamo, kako iz Presvetog Srca Našeg Otkupitelja izvire obilje spasonosnih voda, to jest nebeskih milosti višnje Ljubavi, te natapa nebrojene sinove katoličke Crkve nadahnućem i djelovanjem božanskoga Duha. Zato ćemo se poslužiti snažnim riječima Apostola naroda: „Onome, koji može učiniti sve mnogo obilnije, nego što mi molimo ili shvaćamo, po moći što djeluje u nama, njemu neka bude slava u Crkvi i u Isusu Kristu kroz sve naraštaje u vijeke vjekova. Amen“ (13). Iza kako smo uzdali dužnu hvalu vječnom Božanstvu, želimo potaknuti Vas i sve predrage sinove Crkve ovom Okružnicom, da biste svim srcem promišljali ona načela, koja proizlaze iz Svetog Pisma i iz naučavanja svetih Otaca i bogoslova, na kojima kao na čvrstim temeljima počiva štovanje Presvetog Srca Isusova. Mi smo naime posve uvjereni, da ćemo samo tada, kad duboko proniknemo u prvotnu i uzvišenu narav ovog štovanja, prosvijetljeni svijetlom od Boga objavljene istine, tvrdimo, da ćemo samo tada moći pravo i potpuno procijeniti njegovu neisporedivu uzvišenost i njegovo neiscrpivo bogatstvo nebeskih darova. Tada ćemo moći dostojno slaviti prvo navršeno stoljeće, otkako je svetkovina Presvetog Srca uvedena u cijeloj Crkvi, i nebrojene blagodati, što su potakle iz ovog štovanja, kad ih budemo pobožno promatrali ili o njima razmišljali.

11. U tu svrhu Mi namjeravamo pružiti spasonosnu hranu dušama Kristovih vjernika. Kad se budu njome hranili, lakše će moći dublje razumjeti pravu narav ovog štovanja i crpiti iz njega bogate plodove. Zato smo nakanili protumačiti one dijelove St. i N. Zavjeta, u kojima je objavljena i prikazana neizmjerna ljubav Božja prema ljudskome rodu. Istina, ovu ljubav mi nikada ne ćemo moći dovoljno shvatiti. Zatim ćemo se dotaknuti, kako bude zgodno, glavnih točaka onog naučavanja, što su nam ga pružili crkveni Oci i učitelji. Napokon ćemo nastojati, da osvijetlimo onu naj-

(13) *Eph* 3, 20-21.

užu vezu, koja postoji između one bogoljubnosti, što je valja iskazivati Srcu Božanskog Otkupitelja, te štovanja što ga dugujemo njegovoj ljubavi i ljubavi prema uzvišenom Trojstvu, t. j. ljubavi prema svim ljudima; jer, kad budu osvijetljene najvažnije istine ove najplemenitije bogoljubnosti, na kojima se ona osniva, onim svijetlom, što izvire iz Svetog Pisma i iz naučavanja naših pređa, uvjereni smo, da će kršćani moći „s radošću lakše crpiti vodu iz izvora Spasiteljevih" (14). Moramo znati, da je u ovome glavna važnost, da razumijemo u čemu je značenje štovanja Presvetog Srca Isusova u liturgiji Crkve i njezinom unutarnjem životu i djelovanju. Tada će vjernici moći ubirati one duhovne plodove, kojima će pojedinci moći spasonosno popravljati svoj život, što je toliko na srcu pastirima Kristova stada.

Zašto Crkva pridaje Presvetom Srcu štovanje kao Bogu

12. Da bi svi mogli ispravnije shvatiti učenje, što ga pružaju predloženi spisi Staroga i Novoga Zavjeta u onom, što se odnosi na ovo štovanje, neophodno je nužno, da pred očima imamo razlog, radi kojega Crkva iskazuje štovanje kao Bogu Srcu Božanskog Otkupitelja. Časna Braćo! Vama je zacijelo poznato, da ova činjenica ima dvostruki uzrok. Prvi se temelji na načelu, koje vrijedi i za ostale presvete udove Tijela Isusa Krista. Znamo naime, da je njegovo Srce kao najplemenitiji dio ljudske naravi osobno (hipostatice) sjedinjeno s Osobom Božanske Riječi. Zato Njemu moramo iskazivati isto štovanje klanjanja, kojim Crkva časti samu Osobu Utjelovljenoga Sina Božjega. Ovo moramo vjerovati kao istinu katoličke vjere, budući da je taj članak svečano proglasio već prvi crkveni sabor u Efezu i drugi sabor u Carigradu (15). Drugi uzrok posebno se odnosi na Srce Božanskog Otkupitelja. Ovo također posebnim načinom zahtijeva, da Mu iskazujemo božansko štovanje. Ovaj razlog leži u tome, što je njegovo Srce više nego li svi ostali udovi njegova Tijela prirodno kazalo i znak njegove neizmjerne ljubavi prema ljudskome rodu. Naš Prethasnik besmrtnog spomena Leon XIII. piše: „U Presvetom Srcu nalazi se znak i izražena slika neizmjerne ljubavi Isusa Krista. Zato nas ona sama potiče, da Mu uzvraćamo ljubav" (16).

13. Posve je sigurno, da Sveto Pismo nikada ne govori jasno o posebnom štovanju i ljubavi, koja bi se iskazivala Srcu Utjelovljene Riječi, ukoliko je ono znak prežarke njegove ljubavi. To treba zacijelo otvoreno priznati Ova je ljubav glavni razlog ovoga štovanja. Ipak se ne smijemo čuditi niti ikako o tome sumnjati, da Sveto Pismo Staroga i Novoga Zavjeta takvim slikama opisuje božansku ljubav prema nama i preporučuje toliko, da to mora silno potresti dušu. Sveto Pismo iznosi pred nas takve slike, koje unaprijed navješćuju dolazak Sina Božjega u čovječjoj naravi. Zato ih možemo smatrati sretnim znakom i kazalom one najplemenitije božanske ljubavi, to jest presvetog i klanjanja dostojnog Srca Božanskog Otkupitelja.

Slike štovanja Presvetog Srca u Starom Zavjetu

14. Mislimo, da nije potrebno za ovu našu stvar iznositi mnoge dokaze iz knjiga St. Zavjeta, koje sadrže istine od davnine od Boga objavljene. Smatramo, da je dovoljno dozvati u pamet onaj ugovor, što je učinjen među Bogom i narodom i posvećen mirovnim žrtvama. Glavni njegov zakon urezao je Mojsije u dvije ploče (17), a proroci su ga tumačili. Taj ugovor nije bio samo učvršćen vezama najvišeg Božjeg gospodstva i dužne poslušnosti ljudi, nego se temeljio i hranio uzvišenijim razlozima ljubavi. Ta niti za izraelski narod nije bio strah od božanske osvete glavni razlog, da se pokorava Bogu. Taj strah zadavali su mu gromovi i munje, što su tutnjili i sijevali s vrha brda Sinaja. Razlog tome bila je ljubav, koju je Bogu dugovao: „Čuj, Izraele, Gospod je Bog naš, Gospod jedini! Ljubi Gospoda Boga svojega svim srcem, svom dušom, i svom snagom svojom! One zapovijedi, što ti ih dajem danas, neka ti budu u srce upisane" (18).

15. Anđeoski naučitelj naziva s potpunim pravom Mojsija i proroke „starješinama" izabranog naroda (19). Ne čudimo se, što su oni bili uvjereni, da je ova zapovijed ljubavi temelj cijelog zakona. Zato su oni sve odnošaje i veze, što postoje među Bogom i njihovim narodom, opisivali pomoću slika, što su ih

(14) *Is* 12, 3

(15) Conc. Ephes, can. 8., cf Mansi: *Sacrorum Conciliorum Ampliss. Collectio*, IV, 1083 C.; Conc. Const. II, can. 9; cf *ibid.*, IX, 382 E.

(16) Cf Enc. *Annum sacrum: Acta Leonis*, vol. XIX, 1900, p. 76.

(17) Cf *Ex* 34, 27-28

(18) *Deut* 6, 4-6

(19) *Sum. Theol.*, IIa IIae, q. II, a. 7; ed. Leon., t. VIII, 1895, p. 34.

uzimali iz međusobne ljubavi oca i sinova ili bračnih drugova, a nisu se služili strogim slikama iz nadnaravnog Božjeg gospodstva ili iz dužne i bojažljive podložnosti sviju nas Bogu. Navedimo neke primjere. Kad je Mojsije pjevao svoju preslavnu pjesmu, i zahvalu, što je narod oslobođen iz egipatskog sužanjstva, htio je istaknuti, da se to zbilo Božjom moću. Zato se on poslužio mislima i prispodobama, koje silno potresaju dušu: „Kao što se orao, koji straži nad gnijezdom svojim uzdiže iznad, ptića svojih, rasprostire (Bog) krila svoja, uzima ih i nosi jakim krilima svojim" (20). Ali možda nijedan drugi prorok kao što Ozeja ne izrazuje i ne ističe tako silno ljubav, kojom Bog nikada ne prestaje ljubiti svoj narod. Ovaj se prorok ističe između manjih proroka velebnim i sažetim govorom. U njegovim knjigama Bog očituje takvu ljubav prema izabranom narodu, naime pravednu i punu svete brižljivosti, kakva je ljubav milosrdnog i ljubećeg oca ili zaručnika, čija je ljubav pogrđena. Radi se o ljubavi, koja je daleko od toga, da se umanji ili prestane zbog nevjere izdajica i golemih zločina. Ona, istina, njih pravedno kažnjava, ali samo zato, da zalutalu i nevjernu zaručnicu i nezahvalne sinove pomiri, očisti, te da ih opet sa sobom sjedini obnovivši i učvrstivši veze ljubavi; a nipošto ne misli, da ih odbaci i protjera. „Kad je Izrael bio mlad, zavolio sam ga i pozvao sina svoga iz Egipta. Ipak sam ja bio poput hranitelja Efraimu, nosio sam ih na rukama svojim. Ali oni nisu spoznali, da sam bio njihov spasitelj. Vezama dobrote vukao sam ih k sebi, užetima ljubavi. S njihove šije skidao sam kao jaram, sagibao sam se k njemu, davao mu hranu. Izliječit ću njihove rane i srdačno ih ljubiti, jer se moj gnjev odvratio od njih. Bit ću Izraelu kao rosa. Cvjetat će kao ljiljan. Ukorijenit će se kao libanski cedri" (21).

16. Prorok Izaija donosi slične misli, kad navodi, kao da sam Bog razgovara s izabranim narodom ovakovim suprotnim riječima: „A ipak se tužio Sion: ostavio me je Gospod. Zaboravio me Svemogući. Zar može zaboraviti žena svoje djetešce? Ne smiluje li se plodu svoga tijela? Pa da bi ga ona i zaboravila, ja ne zaboravljam tebe" (22). Ne manje diraju u srce riječi, kojima pisac Pjesme nad pjesmama opisuje vrlo značajno veze međusobne ljubavi, služeći se slikama bračne ljubavi, koje sjedinjuju Boga i njegov ljubljeni narod: „Kao ljiljan među trnjem prijateljica je moja među djevojkama. Moj je dragi moj, a ja sam njegova! On je pastir na poljanama ljiljana. Kao pečat postavljam se tebi na srce, na ruku tvoju kao pečat. Jest, ljubav je jaka kao smrt. Ljubomornost ljubavi tvrda je kao svijet mrtvih, žar je njezin kao oganj plameni, munje su njezini plamenovi" (23).

17. Ova najnježnija, praštajuća i strpljiva ljubav Božja, narod izraelski nikad posve ne zabacuje, iako ga odurava, što gomila zločine na zločine. Premda je ova ljubav silna i uzvišena, ipak je bila samo blaženi vjesnik one prežarke ljubavi, koju će ljudima obećani Spasitelj iz svoga Preljubljenog Srca na sve proširiti. Ova je ljubav imala biti uzor našoj ljubavi i temelj Novog Zavjeta. Uistinu, samo je Jedinorođeni Sin Očev i Riječ postala tijelom, „puna milosti i istine" (24), kad je došao k ljudima, koji su stenjali pod teretom nebrojenih grijeha i bijeda, po svojoj čovječjoj naravi osobno sjedinjenoj s Božanskom Osobom mogao otvoriti ljudskom rodu „izvor žive vode". On će pak preobilno natapati suhu zemlju, te je učiniti cvatućim i plodonosnim vrtom. Čini se, da je već prorok Jeremija unaprijed najavio ovaj posve čudnovati događaj, koji će biti djelo premilosrdne, vječne Božje ljubavi. Evo njegovih riječi: „Ljubavlju vječnom ljubim te, zato sam te privukao u milosrđu, jer evo dolazi vrijeme, govori Gospod, kad ću učiniti novi zavjet s domom Izraelovim poslije onih dana, govori Gospod: stavit ću zakon svoj u srce njihovo, i upisat ću ga u dušu njihovu. Tad ću biti Bog njihov, a oni će biti narod moj, jer ću im oprostiti krivnju njihovu i grijeha se njihovih ne ću više spominjati" (25).

2. Novi Zavjet i Predaja

Ljubav Božja u otajstvu Utjelovljenja i Otkupljenja prema Evanđelju

18. Iz Evanđelja je sigurno i dokazano samo ovo: Novi Zavjet je stvoren među Bogom i ljudima. Onaj Zavjet, što ga je Mojsije sklopio među Bogom i narodom Izraelskim, nije bio ništa drugo, nego znak i kazalo Novoga Zavjeta, što ga je unaprijed navijestio prorok Jeremija. Tvrdimo, da je Novi Zavjet stvarno

(20) *Deut* 32, 11
(21) *Os* 11, 1, 3-4; 14, 5-6
(22) *Is* 49, 14-15
(23) *Cant* 2, 2; 6, 2; 8, 6
(24) *Jo* 1, 14
(25) *Jer* 31, 3; 31, 33-34

ono, što je utjelovljena Riječ odredila i izvela, kad nas je pomirila pomoću Božanske milosti. Moramo vjerovati, da je ovaj Zavjet neisporedivo uzvišeniji i čvršći zato, što je posvećen njegovom presvetom Krvlju, a ne kao onaj Stari krvlju jaraca i teladi. Ovu su Krv unaprijed navješćivale one pomirne nerazumne životinje: „Jaganjca Božjeg, koji ništi grijehe svijeta" (26). Kršćanski naime Zavjet mnogo jasnije dokazuje nego li Stari, da nije utvrđen u duhu ropskom niti se temelji na duhu straha, već je utvrđen u duhu onog prijateljstva, koje valja da vlada među ocem i sinom. Ovaj je Zavjet učvršćen i hrani se obilnijim izlijevanjem Božanske milosti i istine. To potvrđuje sveti Ivan Evanđelista ovim riječima: „Od punine njegove mi svi primismo milost za milost. Po Mojsiju bio je dan zakon, po Isusu Kristu dođe milost i istina" (27).

(26) Isp. *Jo* 1, 29; *Hebr* 9, 18-28; 10, 1-17
(27) *Jo* 1, 16-17

VIJESTI

Dopisi uredništva

1. Budući da nam kroz nekoliko mjeseci oskudica prostora nije dopuštala rubriku *Dvijetri uz novi Direktorij*, to je naš liturg. suradnik privatno odgovorio svim dopisnicima, koji su nam označili svoju adresu (Brčko, Ljutomer, Maribor, Sv. Tomaž pri Ormožu, Trsat...).

Anonimna pisma ne uzimamo u obzir. Iznimno i za ovaj put poručujemo anonimnom dopisniku iz Zagreba, neka se samo nepokolebivo drži našeg Direktorija i na dan 30. V. i sve dane od 25. do 31. XII. t. g.

2. O blagdanu sv. Ćirila i Metoda primili smo saopćenja iz Strumice i Bibinja. Kad prikupimo još nekoliko podataka iz ostalih krajeva, donijet ćemo konačni izvještaj u našem listu.

Vjesnik od 1956. godine možete, bez broja 1. i 2., dobiti uz cijenu od Dinara 400. Starijih godišta nemamo.

Nakana Apostolata molitve za mjesec veljaču. — 1. Da vjernici pomažu Djela, koja su ustanovljena za promicanje zvanja. 2. Da u Sjevernoj Africi Crkva može slobodno djelovati.

Katoličke škole u Belgiji. — Prema najnovijoj statistici upisano je u katoličkim školama i odgojnim ustanovama u Belgiji preko milijun učenika. Uza sve prisilne mjere, koje je preduzela državna vlast, katol. su škole zabilježile porast od 25 tisuća đaka u prošloj godini. Ovaj je porast zahtijevao otvaranje 800 novih odjeljenja i oko tisuću novih nastavnika.

Annuario Pontificio — papinski godišnjak se od 1957. god. tiska u pet jezika: francuski, engleski, talijanski, njemački i španjolski. Dosada je izlazio samo na talijanskom jeziku.

Svećenik — atomski stručnjak. Na atomskim konferencijama OUN-a bio je delegat Brazilije prof. Dr Franjo Ks. Roser, Isusovac. On predaje na katol. sveučilištu u Rio de Janeiru.

Svjetska izložba u Bruxellesu 1958. — Apostol. nuncij u Belgiji Msgr Efrem Forni postavio je kamen temeljac za izložbeni paviljon Svete Stolice — Civitas Dei, koji će se podići za svjetsku izložbu u Bruxellesu 1958. god.

Nasljednik kardinala Griffins-a. — Westminster je dobio novog nadbiskupa u osobi Williama Godfrey-a, dosadašnjeg nadbiskupa u Liverpoolu. Novi nadbiskup je rođen 1889., za svećenika zaređen 1916, a za biskupa 1938. godine.

Katolici u misijskim zemljama. — Prema statistikama iz 1955. godine nalazi se u Africi, Aziji, na krajnjem Istoku i Oceaniji 49 milijuna i 137 tisuća krštenih. Od toga broja otpada na Afriku 19 milijuna, na Srednji Istok 1 milijun i 98 tisuća. U Indiji, Pakistanu i Ceylonu se nalazi 6,057.000, u Kini i Formozi 3,350.000, na Filipinima 16 milijuna, u Japanu i Koreji 416.000, u Burmi, Sijamu, VietNamu, Laosu i Kambodži 1,770.000, u Indoneziji 1,092.000 i na arhipelazima Pacifika 354.000 krštenih.

PRIMAMO NOVE PRETPLATNIKE! -- OBNOVITE PRETPLATU!

Vlasništvo i naklada Biskupskog ordinarijata u Đakovu — Glavni i odgovorni urednik: Dr Zvonimir Marković — Uredništvo i uprava Đakovo, Strossmayerov trg 6. — Pretplata godišnje 600 Din. — Broj čekovnog računa 49-KB-4-Ž-113 — Tisak Obrtnog poduzeća Đakovo